

**ANJA TROELENBERG
ILIR TSOUKO**

RHODES – THESSALY – EVROS
ΡΟΔΟΣ – ΘΕΣΣΑΛΙΑ – ΕΒΡΟΣ

■■■ HEINRICH
BÖLL
STIFTUNG
THESSALONIKI

**BEYOND
DESTRUCTION**

IMPRINT

Heinrich-Böll-Stiftung Thessaloniki
3 Aristotelous st. 54624, Thessaloniki, Greece

Ίδρυμα Χάινριχ Μπελ, Γραφείο Θεσσαλονίκης
Αριστοτέλους 3, 54624, Θεσσαλονίκη

T: +30 2310 282829
E: info@gr.boell.org
W: <https://gr.boell.org>

Title
Τίτλος Beyond Destruction – Rhodes, Thessaly, Evros
Beyond Destruction – Ρόδος, Θεσσαλία, Έβρος

Texts-Interviews
Κείμενα-Συνεντεύξεις Anja Troelenberg
Άνια Τρόλενμπεργκ

Photographs
Φωτογραφίες Ilir Tsouko
Ιλίρ Τσούκο

Special thanks
Ευχαριστίες Freya Hewett, Danaï Tsouko

Responsible
Υπεύθυνος έκδοσης Michalis Goudis
Μιχάλης Γουδής

Design and Layout
Σχεδιασμός και layout Ilir Tsouko / Eric Kounio
Ιλίρ Τσούκο / Ερρίκος Κούνιο

Printing
Εκτύπωση Eustathios Merkouris
Ευστάθιος Μερκούρης

December 2024
Δεκέμβριος 2024

ISBN: 978-618-5580-60-5

Copyright **Anja Troelenberg, Ilir Tsouko, Heinrich-Böll-Stiftung**

The opinions expressed in this publication are those of the authors and do not necessarily reflect the views of the publisher.

Available online at gr.boell.org

This project is supported by the Heinrich Böll Foundation – Thessaloniki Office

Οι απόψεις που διατυπώνονται στην παρούσα έκδοση είναι των συγγραφέων και δεν εκφράζουν κατ' ανάγκην τις θέσεις του εκδότη.

Διατίθεται ηλεκτρονικά στο gr.boell.org

Το project πραγματοποιήθηκε με την υποστήριξη του Ιδρύματος Χάινριχ Μπελ – Γραφείο Θεσσαλονίκης

The new reality for the planet, with the effects of the climate crisis becoming more and more frequent, has been felt in recent years in Greece as well - and with particular severity. 2023 can be argued to have been a landmark year, as fires and floods brought the country face to face with disaster and unusual challenges such as village relocations. But what happens when the events end, and with them, journalistic coverage stops? How can places build resilience, both material and mental?

At the Heinrich Böll Foundation, from day one since the establishment of our office in Greece we have focused on the intersection of the ecological and social aspects of the transition that local communities are de facto obliged to make. Thus, we immediately recognized the added value that Ilir and Anja's perspective brings. In addition to artistic-aesthetic excellence, their field trip in the places that have been tested allows viewers and readers of their work to better understand challenges that are to become more common.

At the same time, the photographs, videos and stories give voice to the very people who experienced the disaster and capture their disparate emotions and experiences. These experiences document the need for better management on the part of the State, both in terms of preparation and holistic response to the consequences, and call for the adoption of a strategy that places particular emphasis on the trauma, which in most cases remains open.

Michalis Goudis

Director, Heinrich Böll Stiftung,
Thessaloniki Office - Greece

Η νέα πραγματικότητα για τον πλανήτη, με τις επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης να γίνονται εμφανείς όλο και συχνότερα, έχει γίνει τα τελευταία χρόνια αισθητή και στην Ελλάδα – και μάλιστα με ιδιαίτερη σφοδρότητα. Το 2023 μπορεί να ισχυριστεί κανείς πως υπήρξε μία χρονιά-ορόσημο, καθώς οι πυρκαγιές και οι πλημμύρες έφεραν τη χώρα αντιμέτωπη με την καταστροφή αλλά και με ασυνήθιστες προκλήσεις όπως οι μετεγκαταστάσεις χωριών. Τι συμβαίνει, όμως, όταν τα γεγονότα τελειώνουν και μαζί τους σταματά η δημοσιογραφική κάλυψη; Πώς μπορούν να χτίσουν οι τόποι την ανθεκτικότητά τους, υλική και ψυχική;

Στο Ίδρυμα Χάινριχ Μπελ, από την πρώτη μέρα λειτουργίας του γραφείου μας εστίασαμε στη διασύνδεση των οικολογικών και των κοινωνικών πτυχών της μετάβασης που εκ των πραγμάτων είναι υποχρεωμένες να κάνουν οι τοπικές κοινότητες. Έτσι, αναγνωρίσαμε αμέσως την προστιθέμενη αξία που εισφέρει η ματιά του Ilir και της Anja. Πέραν της καλλιτεχνικής-αισθητικής αρτιότητας, η περιοδεία τους στα μέρη που δοκιμάστηκαν επιτρέπει στους θεατές και αναγνώστες της δουλειάς τους να κατανοήσουν καλύτερα προκλήσεις που δεν αποκλείεται να γενικευθούν.

Παράλληλα, οι φωτογραφίες, τα βίντεο και οι ιστορίες δίνουν το λόγο στους ίδιους τους ανθρώπους που βίωσαν την καταστροφή και αποτυπώνουν τα ετερόκλητα συναισθήματα και τις εμπειρίες τους. Τα βιώματα αυτά τεκμηριώνουν την ανάγκη για καλύτερη διαχείριση εκ μέρους της Πολιτείας, τόσο σε επίπεδο προετοιμασίας όσο και ολιστικής αντιμετώπισης των συνεπειών, και καλούν για την υιοθέτηση μιας στρατηγικής που θα δίνει ιδιαίτερη έμφαση στο τραύμα, που μένει στις περισσότερες περιπτώσεις ανοιχτό.

Μιχάλης Γουδής

Διευθυντής, Ίδρυμα Χάινριχ Μπελ,
Γραφείο Θεσσαλονίκης-Ελλάδα

Beyond Destruction

Rhodes - Thessaly - Evros

In 2023, Greece was struck by a series of devastating natural disasters. Wildfires and floods claimed many lives and left behind destroyed homes and devastated landscapes. These tragedies plunged entire communities into darkness, leaving people overwhelmed by loss and uncertainty.

But here's the paradox: it is precisely in these darkest moments that a light shines brightest on who we truly are. Catastrophes do not just destroy, they reveal. They force us to confront the reality of our society - how we come together or fall apart when faced with the unimaginable.

Determined to understand what happens when the media spotlight fades, documentary photographer Ilir Tsouko and writer Anja Troelenberg traveled to the affected sites months after the disasters. They documented the complex human responses in an irrevocably altered environment, bearing witness to the resilience and challenges of those left to rebuild.

The exhibition “Beyond Destruction” presents a multimedia journey through contrasting emotions and experiences: moments that oscillate between despair and hope, destruction and renewal. The images and stories are fragments of this exploration, capturing the tensions and connections that arise in the aftermath of the disasters portrayed.

For those affected, there is often a clear division of time: life before and after the catastrophe. Yet, as visitors move through the exhibition, a deeper sense of time emerges - one that blurs and stretches. Biblical scenes underscore humanity's eternal struggle with catastrophe, reminding us that such events have shaped our past and will continue to define our future. “Beyond Destruction” is a story of survival, community and the indomitable human spirit.

The project “Beyond Destruction - Rhodes, Thessaly, Evros” was realised with the support of the Heinrich Böll Foundation – Thessaloniki Office

The exhibition of the same name was presented for the first time at the Goethe-Institut Athen in December 2024 – January 2025, and was organised by the Heinrich Böll Foundation – Thessaloniki Office with the support of the Goethe-Institut Athen

Beyond Destruction

Ρόδος - Θεσσαλία - Έβρος

Το 2023, η Ελλάδα επλήγη από μια σειρά ολέθριων φυσικών καταστροφών. Οι πυρκαγιές και οι πλημμύρες στοίχισαν πολλές ζωές και άφησαν πίσω τους κατεστραμμένα σπίτια, ρημαγμένα τοπία και ολόκληρες κοινότητες βυθισμένες στην απώλεια και την αβεβαιότητα.

Συμβαίνει όμως το εξής παράδοξο: σ' αυτές ακριβώς τις πιο σκοτεινές στιγμές μια αχτίδα φωτίζει αυτό που πραγματικά είμαστε. Οι καταστροφές δεν καταστρέφουν απλώς, αλλά αποκαλύπτουν – και μας αναγκάζουν να αντιμετωπίσουμε την πραγματικότητα της κοινωνίας μας: πώς διαλυόμαστε ή ενωνόμαστε όταν βρισκόμαστε αντιμέτωποι με το αδιανόητο.

Αποφασισμένοι να καταλάβουν τι συμβαίνει όταν τα φώτα της δημοσιότητας σβήνουν, ο φωτογράφος Ilir Tsouko και η δημοσιογράφος Anja Troelenberg ταξίδεψαν στις πληγείσες περιοχές λίγους μήνες μετά τις καταστροφές. Σε ένα περιβάλλον αμετάκλητα αλλαγμένο, κατέγραψαν τις πολύπλοκες ανθρώπινες αντιδράσεις οι οποίες μαρτυρούν όχι μόνο τις προκλήσεις όσων έμειναν πίσω να ανοικοδομήσουν, αλλά επίσης την ανθεκτικότητα των ίδιων και των κοινοτήτων τους.

Η έκθεση «Beyond Destruction» αποτελεί ένα πολυμεσικό ταξίδι μέσα σε αντικρουόμενα συναισθήματα και εμπειρίες: στιγμές που ακροβατούν ανάμεσα στην απόγνωση και την ελπίδα, στην καταστροφή και την ανανέωση. Οι εικόνες και οι ιστορίες αποτελούν κομμάτια της εξερεύνησης αυτής και αποτυπώνουν τις εντάσεις και τους δεσμούς που προέκυψαν στον απόηχο των καταστροφών που απεικονίζουν.

Για τους πληγέντες συχνά υπάρχει μια σαφής τομή στον χρόνο: η ζωή πριν και μετά την καταστροφή. Ωστόσο, καθώς οι επισκέπτες περιηγούνται στην έκθεση αναδύεται μια βαθύτερη αίσθηση του χρόνου – μια αίσθηση ασαφής και διασταλτική. Οι σκηνές βιβλικής καταστροφής υπογραμμίζουν την αιώνια μάχη της ανθρωπότητας με την καταστροφή, υπενθυμίζοντας ότι το παρελθόν μας διαμορφώθηκε από αντίστοιχα γεγονότα και ότι το μέλλον μας θα εξακολουθεί να ορίζεται από αυτά. Η έκθεση «Beyond Destruction» είναι μια ιστορία για την επιβίωση, την έννοια της κοινότητας και το αδάμαστο ανθρώπινο πνεύμα.

Το πρότζεκτ «Beyond Destruction – Ρόδος, Θεσσαλία, Έβρος» πραγματοποιήθηκε με την υποστήριξη του Ιδρύματος Χάινριχ Μπελ – Γραφείο Θεσσαλονίκης

Η ομώνυμη έκθεση παρουσιάστηκε πρώτη φορά στο Goethe-Institut Athen τον Δεκέμβριο 2024 – Ιανουάριο 2025 και ήταν μια διοργάνωση του Ιδρύματος Χάινριχ Μπελ – Γραφείο Θεσσαλονίκης με την υποστήριξη του Goethe-Institut Athen

THESSALY
ΘΕΣΣΑΛΙΑ
THE FARMER
Ο ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΟΣ

Metamorfofi, Thessaly: The lambs bleat in a rough chorus as farmer Vangelis Makris enters the dimly lit barn. He moves with deliberate steps, spreading the feed evenly. His hands, calloused and steady, work with the practiced rhythm of someone who has done this a thousand times. "This is what I do for a living," he says. Vangelis was a man who had lived many lives. Once, he had run a restaurant in Germany as a so-called guest worker. Later, he returned home to build a life as a farmer, adapting to each role he took on. That day, a small figure trails behind him – his granddaughter, barely taller than the lambs themselves. She flops down into the straw, laughing as curious noses nudges her. She sinks her fingers into the damp wool, untroubled by the earthy smell of wet animals and mud. Outside, the rain pounds against the tin roof, a relentless drumbeat.

When Vangelis had walked into the barn a few months before, it had been a vision of ruin – a scene from a nightmare he could not wake up from. The lifeless bodies of his 300 sheep lay scattered across the straw, along with a single horse and two dogs. One sheep was hanging over the fence, as if it had tried to escape in its last desperate moments.

Μεταμόρφωση, Θεσσαλία: Μια τραχιά χορωδία προβάτων υποδέχεται τον κτηνοτρόφο Βαγγέλη Μακρή καθώς μπαίνει στον σκοτεινό στάβλο. Με προσεκτικές κινήσεις μοιράζει την τροφή στα ζωντανά. Δουλεύει με χέρια ροζιασμένα και σταθερά, με την εμπειρία κάποιου που αυτό το έχει κάνει χιλιάδες φορές. «Έτσι βγάζω το ψωμί μου», λέει. Ο Βαγγέλης είναι ένας άνθρωπος που έχει ζήσει πολλές ζωές, αναλαμβάνοντας κάθε ρόλο που του τύχαινε. Στο παρελθόν, ήταν στη Γερμανία γκασταρμπάιτερ και διηύθυνε ένα εστιατόριο. Αργότερα, επέστρεψε στη γενέτειρά του για να κερδίσει το βιος του ως κτηνοτρόφος. Σήμερα, μέσα στον στάβλο, μια μικροσκοπική κοπελίτσα τον ακολουθεί κατά πόδας. Είναι η εγγονή του, που ίσα-ίσα ξεχωρίζει ανάμεσα στα πρόβατα. Γελώντας, ξαπλώνει πάνω στον σανό, καθώς τα ζωντανά, γεμάτα περιέργεια, τη σκουντάνε με τις μουσούδες τους. Περνά τα δάχτυλά της στο νοτισμένο μαλλί τους, χωρίς να την ενοχλεί η χωμάτινη μυρωδιά των βρεγμένων ζώων και της λάσπης. Έξω, η βροχή χτυπά πάνω στην τσίγκινη στέγη με ένα ακατάπαυστο κουδούνισμα.

Μπαίνοντας στον στάβλο λίγους μήνες πριν, ο Βαγγέλης αντίκρισε μια εικόνα αποκάλυψης, λες και ζούσε έναν εφιάλτη από τον οποίο δεν μπορούσε να ξυπνήσει. Τα κουφάρια των 300 προβάτων του κείτονταν πάνω στον σανό, μαζί με το μοναδικό του άλογο και τα δυο του σκυλιά. Ένα πρόβατο είχε μείνει να κρέμεται πάνω από τον φράχτη, σαν να είχε προσπαθήσει απεγνωσμένα να δραπετεύσει τις τελευταίες στιγμές του.

“Once you have learned to build a life, you carry that skill within you – able to start anew, as often as needed”

A flood had drowned them where they stood when, in September 2023, heavy rains swept across the Thessalian plains, submerging fields and villages and causing widespread destruction. Vangelis' residence Vlochos, located at one of the lowest points in the region, was hit hard as the water levels rose rapidly, leaving devastation in its wake and claiming 15 lives.

It could easily have been more had Vangelis not been home, dozing on the sofa, when he first heard it - a strange, rushing sound that did not belong in the quiet of their home. He sat up, groggy, only to feel the chill of the water lapping at his knees. By then it was coming in fast, flooding the floor in heavy, unstoppable waves. His wife scrambled to carry food supplies upstairs, preparing for the days ahead. Meanwhile, Vangelis pulled on his wetsuit, the one he usually wore for diving trips, knowing he'd need every bit of it now. The water continued to rise, reaching his waist as he moved towards the door.

Το κοπάδι του πνίγηκε στην πλημμύρα του Σεπτεμβρίου του 2023, όταν δυνατή νεροποντή σάρωσε τον θεσσαλικό κάμπο, βουλιάζοντας χωράφια και οικισμούς και προκαλώντας εκτεταμένη καταστροφή. Το χωριό του Βαγγέλη, ο Βλοχός, χτισμένο σε ένα από τα χαμηλότερα σημεία της περιοχής, χτυπήθηκε βαριά, καθώς η στάθμη του νερού ανέβηκε απότομα αφήνοντας στο πέρασμά του τον όλεθρο και στοιχίζοντας τη ζωή σε 15 ανθρώπους.

Οι νεκροί θα μπορούσε να ήταν περισσότεροι αν ο Βαγγέλης δεν ήταν σπίτι, ξαπλωμένος στον καναπέ, όταν άκουσε για πρώτη φορά εκείνον τον παράξενο, ορμητικό ήχο που δεν ταίριαζε με την ησυχία του σπιτικού του. Ανακάθισε κάπως ζαλισμένος και ένωσε το παγωμένο νερό να σκαρφαλώνει στα γόνατά του, καθώς είχε ήδη αρχίσει να εισβάλλει στο σπίτι, πλημμυρίζοντας το πάτωμα. Η γυναίκα του τσακίστηκε να μεταφέρει κάποια τρόφιμα στον επάνω όροφο, προμήθειες για τις επόμενες μέρες.

«Όταν έχεις μάθει να φτιάχνεις τη ζωή σου, κουβαλάς αυτή την ικανότητα μέσα σου – μπορείς να ξεκινήσεις από την αρχή ξανά, όσες φορές και αν χρειαστεί»

In the houses around him, the sick and elderly were stranded, unable to escape the rising floodwaters. Sometimes swimming, sometimes putting one foot in front of the other against the murky grey current, he waded out and crossed the street again and again, guiding those who could not walk for themselves. In the end, he had carried twelve people, one by one, to the safety of the upper floor of his house, creating a makeshift shelter from the storm.

Now, Vangelis trudges further through the barn, scattering feed with steady hands, his thoughts weighed down by the numbers. He has received 120 euros in compensation per lost sheep – a sum barely enough to cover their worth before the flood, which had been 300 euros each, let alone now with prices rising. Starting again would require patience. It would take 10 months for the lambs to reach breeding age, and another five months for the lambs to grow. All in all, it would be more than a year before he saw the first drops of milk - before he could even think of breaking even. But that is why he had started so quickly. He knew it was going to be a long haul, and waiting would only make it longer. It would take time to get back on his feet, but at least he had started.

Εν τω μεταξύ, ο Βαγγέλης έβαλε τη στολή που φορούσε όταν πήγαινε για καταδύσεις, ξέροντας ότι θα τη χρειαζόταν περισσότερο από ποτέ. Καθώς προχωρούσε για να βγει από την πόρτα, το νερό ήδη του έφτανε στη μέση.

Στα γύρω σπίτια είχαν εγκλωβιστεί άρρωστοι και ηλικιωμένοι, αδύναμοι να ξεφύγουν από τα νερά που διαρκώς ανέβαιναν. Πότε κολυμπώντας και πότε περπατώντας με κόπο κόντρα στο θολό γκριζο ρεύμα, έβγαινε και διέσχιζε τον δρόμο ξανά και ξανά, βοηθώντας όσους δεν μπορούσαν να περπατήσουν μόνοι τους. Τελικά, κατάφερε να οδηγήσει δώδεκα άτομα, ένα προς ένα, στην ασφάλεια του πάνω ορόφου του σπιτιού του, δημιουργώντας ένα αυτοσχέδιο καταφύγιο για να προστατευτούν από την καταιγίδα.

Τώρα, ο Βαγγέλης μοιράζει τις ζωοτροφές με σταθερό χέρι, περπατώντας αργά μέσα στον στάβλο, με τα νούμερα να του βαραίνουν το μυαλό. Έλαβε ως αποζημίωση για κάθε χαμένο πρόβατο 120 ευρώ – ποσό που δεν φτάνει καν να καλύψει την αξία τους πριν από την πλημμύρα, που ήταν 300 ευρώ το ένα, πόσο μάλλον τώρα με τις τιμές να αυξάνονται διαρκώς. Ένα νέο ξεκίνημα απαιτεί υπομονή. Θα χρειαστούν δέκα μήνες για να φτάσουν τα πρόβατα σε ηλικία αναπαραγωγής και άλλοι πέντε για να μεγαλώσουν τα αρνάκια. Συνολικά, θα πρέπει να περιμένει έναν χρόνο μέχρι να δει τις πρώτες σταγόνες γάλα – και μόνο τότε θα αρχίσει να ισοφαρίζει τη ζημιά. Γι' αυτό όμως ξεκίνησε τόσο νωρίς. Γνώριζε ότι ο δρόμος θα ήταν μακρύς και η αναμονή απλώς θα έκανε τα πράγματα χειρότερα. Χρειάζεται χρόνος για να σταθεί ξανά στα πόδια του, αλλά τουλάχιστον έχει βάλει μπρος.

A few weeks later, Vangelis receives 32.000 euros in compensation for damages he estimated at 120.000 euros. Yet life goes on: exactly one year after the catastrophe, he found himself dancing at his daughter's wedding. "Once you have learned to build a life, you carry that skill within you – able to start anew, as often as needed," he said.

Λίγες εβδομάδες αργότερα, ο Βαγγέλης έλαβε 32.000 ευρώ αποζημίωση για ζημιές που ο ίδιος υπολογίζει στις 120.000. Ωστόσο, η ζωή συνεχίζεται: ακριβώς έναν χρόνο μετά την καταστροφή, τον βρίσκουμε να χορεύει στον γάμο της κόρης του. «Όταν έχεις μάθει να φτιάχνεις τη ζωή σου, κουβαλάς αυτή την ικανότητα μέσα σου – μπορείς να ξεκινήσεις από την αρχή ξανά, όσες φορές και αν χρειαστεί», λέει.

THESSALY ΘΕΣΣΑΛΙΑ THE PENSIONER Η ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΣ

Η Χρυσούλα, μια πρόσχαρη συνταξιούχος με ηλιοκαμένο πρόσωπο, κάθεται στη βεράντα της στο χωριό Αστρίτσα κοιτάζοντας την αυλή που κάποτε ήταν μια θάλασσα χρωμάτων. «Εδώ είχα ηλιανθους κι εκεί κάτι μικρά πορτοκαλί λουλούδια», λέει δείχνοντας το άδειο μέρος, καλυμμένο πλέον με ξερή λάσπη. Η μόνη λάμψη τώρα έρχεται από ένα μικρό μπουκέτο κίτρινους νάρκισσους μέσα σε ένα μπουκάλι νερού κομμένο στο πάνω μέρος. Τα χέρια της ξεκουράζονται πάνω σε ένα λουλουδένιο τραπεζομάντιλο που διάλεξε ειδικά για αυτό το σημείο.

Η βροχή είχε αρχίσει απαλά, αλλά γρήγορα αγρίεψε και δεν κόπαζε. Η κόρη της μόλις που πρόλαβε να της τηλεφωνήσει: «Πρέπει να πας σε κάποιο ασφαλές μέρος!». Έφυγε γρήγορα μαζί με άλλους συγχωριανούς σε ένα σπίτι που βρισκόταν ψηλότερα. Από εκεί, άκουγαν δυο γυναίκες να φωνάζουν για βοήθεια. Η στάθμη του νερού ανέβηκε πολύ γρήγορα και η βοήθεια δεν ήρθε. Ακριβώς τη στιγμή που τα νερά έφταναν και στο δικό τους σημείο, έσπασε ένα κοντινό φράγμα. Τα ορμητικά νερά άνοιξαν ένα νέο μονοπάτι και πήγαν σε άλλη κατεύθυνση, αφήνοντας ανέπαφο το καταφύγιό τους.

Όταν η πλημμύρα επιτέλους υποχώρησε, επέστρεψε στο σπίτι της, που ήταν πλέον αγνώριστο. Ο κήπος είχε θαφτεί στη λάσπη, οι κότες της πνίγηκαν και μέσα τα πάντα ήταν μουσκεμένα και σπασμένα. Συγγενείς και γείτονες ήρθαν να τη βοηθήσουν να το ξαναφτιάξει. Φύτεψαν νέους σπόρους, καθάρισαν τα πατώματα και ξανάφτιαξαν την κουζίνα.

Η μετακόμιση δεν της πέρασε καν απ' το μυαλό. «Αυτό είναι το σπίτι μου», λέει. Τώρα τακτοποιεί τους νάρκισσους στο αυτοσχέδιο βάζο, παρακολουθώντας τη ζωή να επιστρέφει σιγά σιγά στον κήπο της. «Τα λουλούδια μου θυμίζουν την παλιά μου ζωή», λέει και το βλέμμα της ξεκουράζεται πάνω στα φωτεινά κίτρινα άνθη.

Chrisoula, a friendly pensioner with a sun-tanned face, sits on her veranda in the village of Astritsa, looking out over a yard that was once a sea of colors. "Here I had sunflowers, and there, the little orange ones," she says, pointing to empty patches now covered in dried mud. Now, the only splash of brightness comes from a small bouquet of yellow daffodils placed in a water bottle with the top cut off. Her hands rest on a floral tablecloth she picked out especially for this spot.

When the rain came, it started gently but quickly turned relentless. Her daughter had called just in time: "You need to get to safety!" She fled with other villagers to a house on higher ground. From there, they could hear cries for help from two women. The water rose too fast; no help came. Just as it seemed the floodwaters might reach them too, a nearby dam broke. The rushing water carved a new path, surging away in another direction and sparing their refuge.

When the flood finally receded, she returned to find her home unrecognizable. The garden was buried in mud, her chickens drowned, and inside, everything was soaked and broken. Family and neighbors came to help her rebuild. They planted new seeds, cleaned the floors, and remodeled the kitchen.

Moving away was never an option for her. "This is my home," she said. Now, she adjusts the heavy flower heads of the daffodils in their makeshift vase, watching the slow return of life to her garden. "The flowers remind me of my old life," she says, her gaze resting on the bright yellow blooms.

THESSALY
THESSALIA
THE CAPTAIN
Ο ΚΑΠΕΤΑΝΙΟΣ

Kyriakos Karampelas, a sturdy man with glasses, a thick beard, and a blue work suit splattered with white paint, stands on the deck of his boat, methodically painting the floor a deep blue and the railings a crisp white. It is spring, and he is preparing his vessel, the “Elisabeth,” for the tourist season. Soon, thousands of travelers will board this ship, eager to experience the golden beaches of the northern Sporades. During these summer days, Kyriakos will swap his paint-splattered blue overalls for a spotless white shirt with “Elisabeth Cruise” emblazoned on the back, as he dances to ABBA tunes with his guests. The company, a family-run business, thrives on the natural splendor of the Aegean Sea and the magic of a region that famously served as the backdrop for the movie Mamma Mia.

Ο Κυριάκος Καράμπελας, ένας γεροδεμένος άνδρας με γυαλιά, πυκνή γενειάδα και μπλε φόρμα με άσπρες πιτσιλιές, βρίσκεται πάνω στο καράβι του, βάφοντας το κατάστρωμα με σκούρο γαλάζιο χρώμα και τα κάγκελα με αστραφτερό λευκό. Είναι άνοιξη και ετοιμάζει το σκάφος του, το «Elisabeth», για την ερχόμενη τουριστική περίοδο. Σε λίγο καιρό, χιλιάδες ταξιδιώτες θα επιβιβαστούν σ’ αυτό το πλοίο λαχταρώντας να γνωρίσουν τις χρυσές παραλίες των Βόρειων Σποράδων. Το καλοκαίρι, ο Κυριάκος κρεμάει την πιτσιλισμένη του μπλε φόρμα και φοράει ένα πεντακάθαρο λευκό πουκάμισο που γράφει στην πλάτη «Elisabeth Cruise», καθώς χορεύει με τους επιβάτες του στους ήχους των ABBA. Η οικογενειακή αυτή επιχείρηση τα πάει περίφημα χάρη στο μεγαλείο της αιγαιοπελαγίτι-

But in September 2023, nature revealed its harsher side. The turquoise, crystalline waters of the Aegean turned into a raging, brown torrent as floods ravaged the city of Volos. The tide swallowed streets and homes, leaving devastation in its wake. State emergency services were overwhelmed, and desperate calls for help poured in from trapped residents. Could he use his boat, the Elisabeth, to save lives? That was the question when Konstantinos Demetriou, founder and operator of Elisabeth Cruise, received an urgent call from state authorities. He quickly mobilized his fleet of four boats, sending out his captains, including Kyriakos, to aid in the rescue efforts.

But as Kyriakos stepped outside his home, he faced a grim reality: the street in front of him had transformed into a rushing river. He improvised, tying a garden hose around his waist, while his brother's wife held the other end to anchor him. The current was strong enough to sweep away a grown man, but Kyriakos managed to swim through the chaos, reaching the Elisabeth and preparing her for a mission unlike any other.

κής φύσης και στη φήμη μιας περιοχής που χρησίμευσε ως σκηνικό για τη διάσημη ταινία Mamma Mia.

Τον Σεπτέμβριο του 2023, ωστόσο, η φύση αυτή έδειξε το πιο σκληρό της πρόσωπο. Τα γαλαζοπράσινα, κρυστάλλινα νερά του Αιγαίου μετατράπηκαν σε έναν καφέ μανιασμένο χείμαρρο καθώς η πλημμύρα ρήμαζε την πόλη του Βόλου. Τα νερά κατάπιαν δρόμους και σπίτια, αφήνοντας στο πέρασμά τους μόνο την καταστροφή. Οι κρατικές υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης ήταν αδύνατον να ανταποκριθούν στον τεράστιο αριθμό εκκλήσεων για βοήθεια από τους παγιδευμένους κατοίκους. Θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει το σκάφος του, το «Elisabeth», για να σώσει κάποιες ζωές; Σ' αυτό το ερώτημα χρειάστηκε να απαντήσει ο Κωνσταντίνος Δημητρίου, ιδρυτής και διαχειριστής της εταιρίας Elisabeth Cruise, όταν έλαβε μια επείγουσα κλήση από τις κρατικές αρχές. Κινητοποίησε άμεσα και τα τέσσερα σκάφη του στόλου του, στέλνοντας τον Κυριάκο και τους υπόλοιπους καπετάνιους του να συνδράμουν στις προσπάθειες διάσωσης.

The iron-hulled Elisabeth plunged into the violent waters, now not as a vessel of leisure but a lifeboat. The waves crashed as high as four meters, towering over the deck and drenching the crew in relentless spray. "We saw water and sky, sky and water," Kyriakos would later recall. That day, they rescued 140 people from two submerged villages and ferried them to the safety of Skiathos. Without electricity or running water on the island, Kyriakos and his crew shared the snacks from their tourist bar with the grateful survivors.

Kyriakos Karampelas often jokes that his last name literally translates into "black trouble". It was a name that seemed at odds with his joyful demeanor, as he danced with tourists on deck or sprang into action when the waters raged. "Black trouble," indeed, but trouble for the storms and flames, not for the people he saved. When asked if such rescues were not a job for the fire department or the military, he simply smiled and said, "No, it is a job for humanity."

Όταν όμως ο Κυριάκος βγήκε έξω από το σπίτι του, ήρθε αντιμέτωπος με μια ζοφερή πραγματικότητα: ο δρόμος είχε μεταμορφωθεί σε ορμητικό ποτάμι. Αυτοσχεδιάζοντας, πέρασε ένα λάστιχο ποτίσματος στη μέση του, ενώ η γυναίκα του αδελφού του σαν άγκυρα κρατούσε την άλλη άκρη. Αν και το ρεύμα ήταν τόσο δυνατό που άνετα θα μπορούσε να παρασύρει έναν ενήλικο άνδρα, ο Κυριάκος κατάφερε να κολυμπήσει μέσα στον χαμό, έφτασε στο «Elisabeth» και άρχισε τις ετοιμασίες για μια πρωτόγνωρη αποστολή.

Το «Elisabeth» με το σιδερένιο κύτος βούτηξε στα μανιασμένα νερά, όχι πια ως σκάφος αναψυχής, αλλά ως σωσίβια λέμβος. Τα κύματα έφταναν σε ύψος τα τέσσερα μέτρα και περνούσαν πάνω απ' το κατάστρωμα μαστιγώνοντας ανελέητα το πλήρωμα. «Βλέπαμε μόνο νερό και ουρανό, ουρανό και νερό», θα θυμηθεί αργότερα ο Κυριάκος. Εκείνη την ημέρα, διέσωσαν 140 ανθρώπους από δύο πλημμυρισμένα χωριά και τους μετέφεραν στην ασφάλεια της Σκιάθου. Καθώς το νησί είχε μείνει δίχως ρεύμα και νερό, ο Κυριάκος και το πλήρωμά του μοίρασαν σνακ από το μπαρ του σκάφους στους ευγνώμονες επιζώντες.

“No, it is a job for humanity”

It was not the first time the Elisabeth had become a vessel of salvation. In 2021, wildfires ravaged the island of Evia. Flames scorched the land, and the sky darkened with ash. Once again, the Elisabeth transformed, sailing to Evia to rescue people who had fled into the sea to escape the inferno. By day, Kyriakos and his crew entertained tourists, dancing to “Money, Money, Money” and “Dancing Queen.” By night, they became first responders, scrubbing black soot stains from the hull before welcoming a new wave of vacationers in the morning.

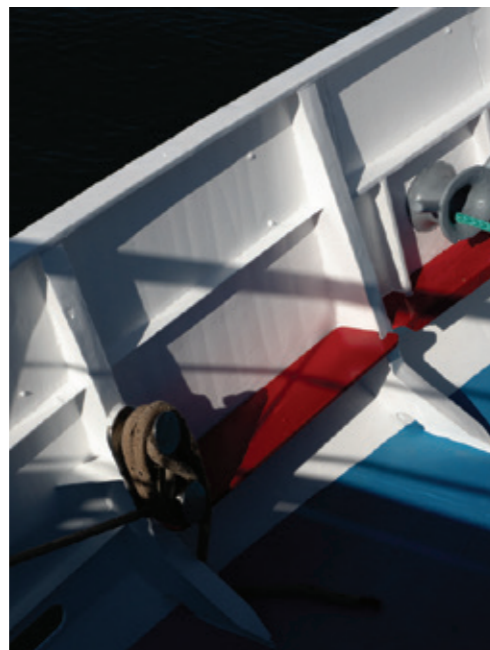
This dual existence - joyful entertainers by day and lifesavers by night - continues to shape their lives. The Elisabeth, like her captain, bears the scars of a landscape in turmoil. Yet each morning, they transform anew, ready to offer both an escape into paradise and a lifeline when the sea demands more.

Συχνά ο Κυριάκος Καράμπελας αστειεύεται με το επώνυμό του που σημαίνει «μαύρος μπελάς» –ένα επώνυμο που δεν ταιριάζει με τον ενθουσιώδη χαρακτήρα του, είτε χορεύει με τουρίστες στο κατάστρωμα είτε ρίχνεται στη δράση όταν η θάλασσα αγριεύει. «Μαύρος μπελάς», πράγματι, αλλά μπελάς για τις καταιγίδες και τις φλόγες, όχι για τους ανθρώπους που έσωσε. Όταν τον ρώτησαν αν η διάσωση είναι δουλειά της πυροσβεστικής, ή του στρατού, χαμογέλασε και είπε: «Όχι, είναι δουλειά της ανθρωπιάς».

Δεν ήταν η πρώτη φορά που το «Elisabeth» γινόταν κιβωτός σωτηρίας. Το 2021, το νησί της Εύβοιας έζησε τρομερές πυρκαγιές. Οι φλόγες κατέκαψαν τη γη και ο ουρανός σκοτεινίασε από τη στάχτη. Για άλλη μια φορά το «Elisabeth» άλλαξε ρόλο κι έβαλε πλήρη για την Εύβοια, να σώσει όσους είχαν βουτήξει μέσα στη θάλασσα για να γλιτώσουν από την κόλαση. Την ημέρα, ο Κυριάκος και το πλήρωμά του διασκεδάζαν τους τουρίστες χορεύοντας στους ήχους του «Money, Money, Money» και του «Dancing Queen». Τη νύχτα έγιναν διασώστες και το άλλο πρωί έτριβαν την καπνιά από το κύτος για να καλωσορίσουν ένα νέο κύμα παραθεριστών.

Αυτός ο διπλός ρόλος –κεφάλτοι διασκεδαστές τη μέρα, διασώστες τη νύχτα– ορίζει και σήμερα τη ζωή τους. Το «Elisabeth», όπως και ο καπετάνιος του, κουβαλά τα σημάδια ενός τοπίου σε αναβρασμό. Ωστόσο, κάθε πρωί μεταμορφώνονται ξανά, έτοιμοι να προσφέρουν μια απόδραση στον παράδεισο, αλλά και μια σανίδα σωτηρίας όταν η θάλασσα ζητά περισσότερα.

“Όχι, είναι δουλειά της ανθρωπιάς”

THESSALY ΘΕΣΣΑΛΙΑ
THE APPLE FARMER
Η ΜΗΛΟΠΑΡΑΓΩΓΟΣ

Gray boots press firmly into the soft, damp earth of the orchard. The trees stand in neat rows, their bare branches twisting skyward against a backdrop of the Aegean Sea. Zagora, a small village perched in the hills an hour's drive east of Volos, is surrounded by rugged terrain and overlooks the coastline. The scent of wet grass mixes with the salty air as Ioulia Pappoulia runs her hand along the bark of an old apple tree.

When the rains came, they came with a vengeance. Streams of water cascaded down the hillsides, tearing away soil and turning roads into rivers. "We couldn't even reach the fields," Ioulia recalls. Bridges were swept away, and the village was cut off from the world. For days, all she could do was wait and watch as the torrent reshaped the land.

Though the villagers worked tirelessly to rebuild – clearing paths, constructing makeshift bridges, and tending to the orchards – the gardens, once a paradise of abundance, seemed to hold their fruits just out of reach. But the true challenge lay ahead. Apples, Ioulia explains, have specific requirements: at least 700 hours under 10 degrees Celsius are essential for their growth. "Down here, it's getting harder," she says, gesturing toward the higher slopes of the hills, where cooler temperatures still allow the trees to thrive. While the lower fields continue to bear fruit, the rising temperatures are gradually making them less suitable.

"For us, the apple is life," Ioulia says as she surveys the trees around her. Nearly every family in Zagora relies on the orchards, whether through farming, processing, or trade. The fruit is more than a livelihood; it is a connection to the land and to generations past.

Οι γκρίζες μπότες πατάνε γερά το μαλακό, υγρό χώμα του οπωρώνα. Τα δέντρα στοιχισμένα σε σειρές, με τα γυμνά κλαδιά τους να τεντώνονται προς τον ουρανό με φόντο το Αιγαίο. Η Ζαγορά, ένα χωριό σκαρφαλωμένο στο βουνό, μια ώρα ανατολικά του Βόλου, περιβάλλεται από τραχύ έδαφος κι έχει θέα στην ακτογραμμή. Η μυρωδιά του βρεγμένου χόρτου σμίγει με τον αλμυρό αέρα, καθώς η Ιουλία Παπούλια χαϊδεύει με το χέρι της τον φλοιό μιας μεγάλης μηλιάς.

Όταν ήρθαν οι βροχές, ήρθαν με μανία. Ρεύματα νερού χύνονταν από τις πλαγιές, παρασέρνοντας το έδαφος και μετατρέποντας τους δρόμους σε ποτάμια. «Δεν μπορούσαμε ούτε να φτάσουμε στα χωράφια», θυμάται η Ιουλία. Οι γέφυρες κατέρρευσαν και το χωριό αποκόπηκε από τον υπόλοιπο κόσμο. Για μέρες, το μόνο που μπορούσε να κάνει η Ιουλία ήταν να περιμένει, παρακολουθώντας τον χείμαρρο να αλλάζει το τοπίο.

Οι χωρικοί εργάστηκαν ακούραστα για την ανοικοδόμηση του τόπου – καθάρισαν τα μονοπάτια, έφτιαξαν αυτοσχέδιες γέφυρες και φρόντισαν τα περιβόλια. Παρ' όλα αυτά οι οπωρώνες, κάποτε ένας παράδεισος αφθονίας, έμοιαζαν να κρατάνε τα φρούτα τους απρόσιτα. Η πραγματική, όμως, πρόκληση βρίσκεται μπροστά μας. Τα μήλα, όπως εξηγεί η Ιουλία, χρειάζονται συγκεκριμένες συνθήκες: για να αναπτυχθούν πρέπει να μείνουν τουλάχιστον 700 ώρες σε θερμοκρασία κάτω των 10 βαθμών Κελσίου. «Εδώ κάτω, τα πράγματα δυσκολεύουν», μας λέει, δείχνοντας προς τις ψηλότερες πλαγιές, όπου οι πιο ψυχρές θερμοκρασίες επιτρέπουν ακόμα στα δέντρα να ευδοκιμήσουν. Τα χαμηλότερα χωράφια συνεχίζουν να δίνουν καρπό, αλλά οι αυξανόμενες θερμοκρασίες τα κάνουν όλο και λιγότερο αποδοτικά.

«Για εμάς, το μήλο είναι η ζωή», λέει η Ιουλία επιθεωρώντας τα δέντρα με το βλέμμα της. Σχεδόν κάθε οικογένεια στη Ζαγορά εξαρτάται από τις μηλιές, καθώς όλοι ασχολούνται είτε με την καλλιέργεια είτε με τη μεταποίηση είτε με το εμπόριο. Τα φρούτα είναι κάτι παραπάνω από μέσο βιοπορισμού, είναι μια σύνδεση με τη γη και με τις προηγούμενες γενιές.

EVROS EBROS THE FORESTER Ο ΔΑΣΑΡΧΗΣ

The hills around Alexandroupoli are black and barren now, scorched clean by the fires of last summer. Pinecones crunch underfoot, as Giorgos Pistolis walks through what used to be his forest, his son Kostantinas trailing a few steps behind him. The trunks stand blackened and fractured, their charred bark stripped away. In the distance, the droning buzz of chainsaws echoes through the air.

Giorgos pauses beside a tree stump, its surface freshly cut. The pale, exposed wood looking as if the tree had been green and full of life just yesterday. Yet months have passed since the disaster. He kneels, runs his finger over the rings, counting them one by one: "Forty-eight, forty-nine, fifty", he pauses. "This tree was about as old as I am."

Οι λόφοι γύρω από την Αλεξανδρούπολη είναι μαύροι και χέρσοι, τους κατέκαψαν οι πυρκαγιές του περασμένου καλοκαιριού. Τα κουκουνάρια τρίζουν κάτω απ' τα βήματα του Γιώργου Πιστόλα, καθώς περπατά μέσα σ' αυτό που κάποτε ήταν το δάσος του. Ο γιος του ο Κωνσταντίνος ακολουθεί λίγα βήματα πιο πίσω. Οι μαυρισμένοι κορμοί στέκουν τσακισμένοι, ο καρβουνιασμένος φλοιός τους έχει πέσει. Στο βάθος ηχεί το βουητό των αλυσοπρίονων.

Ο Γιώργος σταματά δίπλα σε ένα κούτσουρο που κόπηκε πρόσφατα και αποκαλύφθηκε το ανοιχτόχρωμο ξύλο στο εσωτερικό του. Είναι λες και το δέντρο ήταν πράσινο και γεμάτο ζωή μέχρι χθες. Ωστόσο, έχουν περάσει μήνες από την καταστροφή. Γονατίζει και μετρά τους δακτυλίους του κορμού έναν προς έναν: «Σαράντα οκτώ, σαράντα εννέα, πενήντα», κάνει μια παύση. «Αυτό το δέντρο είχε περίπου την ίδια ηλικία με εμένα».

Το 1972, ο πρώτος δασάρχης της περιοχής έκανε ένα μεγάλο τραπέζι για να γιορτάσει την έναρξη ενός έργου αναδάσωσης μεγάλης κλίμακας, που θα σηματοδοτούσε ένα πιο πράσινο μέλλον για τους κατοίκους της Αλεξανδρούπολης. Δεκαετίες αργότερα, το δάσος τυλίχτηκε στις φλόγες που έκαigan ανεξέλεγκτα. Η πυρκαγιά το καλοκαίρι του 2023 ήταν μια από τις πιο καταστροφικές στην ιστορία της περιοχής. Με την ακραία ζέστη και τους δυνατούς ανέμους οι φλόγες

In 1972, the first forest ranger of the area held a grand barbecue to celebrate the launch of a largescale reforestation project, marking the start of a greener future for the residents of Alexandroupoli. Decades later, the forest was engulfed in flames, burning with an uncontrollable fury. The fire that ravaged the region in the summer of 2023 was one of the most devastating in the region's history. Fueled by extreme heat and strong winds, the flames spread rapidly, destroying thousands of hectares of land and prompting mass evacuations. Authorities declared a state of emergency as the inferno threatened to consume entire villages.

Giorgos spent every day and night battling the flames alongside other firefighters. His son Kostantinos hardly saw him during those weeks, as Giorgos returned home only for a few hours of restless sleep before heading back to the inferno.

As the fire grew dangerously close to the last remaining sector of old pines, Giorgos had to make a desperate decision. Setting a backfire – a high-stakes maneuver usually reserved for professional firefighters – was his last resort, a gamble that could have saved the forest or cost him his freedom. The flames he initiated roared to life, meant to consume the fire's fuel and stop

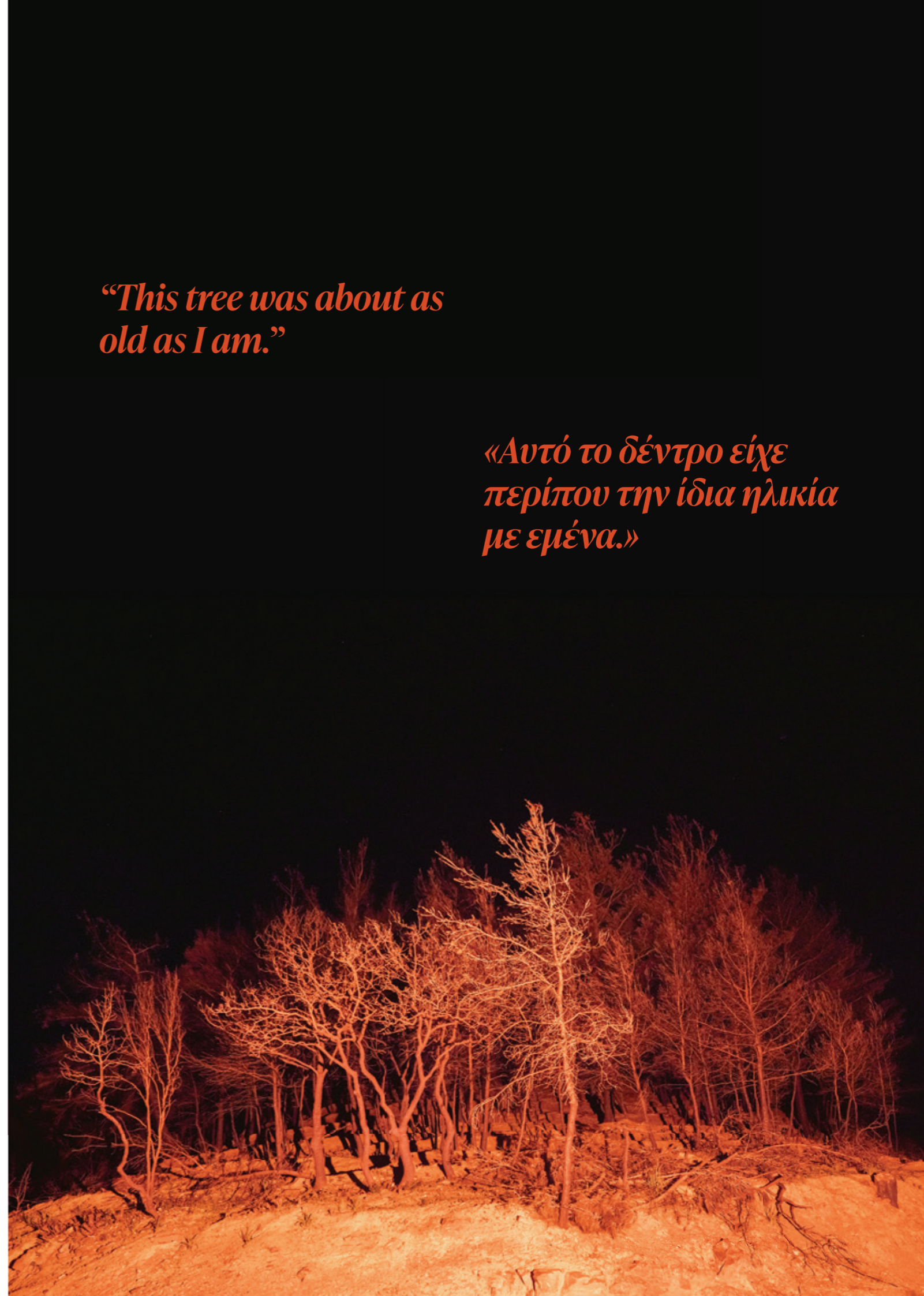
εξαπλώθηκαν γρήγορα, καταστρέφοντας εκατοντάδες χιλιάδες στρέμματα γης και προκαλώντας μαζικές εκκενώσεις. Οι αρχές κήρυξαν την περιοχή σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης καθώς η πύρινη κόλαση απειλούσε να καταπιεί ολόκληρα χωριά.

Ο Γιώργος έδωσε νυχθημερόν μάχη με τις φλόγες μαζί με άλλους πυροσβέστες. Ο γιος του ο Κωνσταντίνος δεν τον είδε σχεδόν καθόλου εκείνες τις εβδομάδες, καθώς ο Γιώργος επέστρεφε στο σπίτι μόνο για λίγες ώρες ανήσυχου ύπνου πριν γυρίσει πίσω στην κόλαση.

Καθώς οι φλόγες φούντωναν επικίνδυνα κοντά στην τελευταία περιοχή με ώριμα μεγάλα πεύκα, ο Γιώργος έπρεπε να πάρει μια απεγνωσμένη απόφαση. Η μέθοδος «αντιπύρ» (backfire) –ένας χειρισμός υψηλού ρίσκου που συνήθως εφαρμόζεται από επαγγελματίες δασοπυροσβέστες– ήταν η τελευταία του λύση, ένα στοίχημα που θα μπορούσε να σώσει το δάσος ή να του στοιχίσει την ελευθερία. Η φωτιά που έβαλε είχε στόχο να καταναλώσει την καύσιμη ύλη της πυρκαγιάς και έτσι να σταματήσει την προέλασή της. Κόντρα στα προγνωστικά, το σχέδιο λειτούργησε. Οι φλόγες που έρχονταν ορμητικές σταμάτησαν και ένα μέρος του δάσους σώθηκε. Τελικά ο δασάρχης Πιστόλας παρασημοφορήθηκε για τη φωτιά που έβαλε στο δάσος του.

“This tree was about as old as I am.”

«Αυτό το δέντρο είχε περίπου την ίδια ηλικία με εμένα.»

its advance. Against all odds, the plan worked. The advancing flames were halted, and a part of the forest was saved. In the end, forester Giorgos Pistolis was awarded a medal for setting fire to his own woods.

He used to love walking through the forest. But remembering that feels too much like longing for something that will never come back. The fire burnt down seventy-five percent of the forest he has spent his life protecting. Now, with the fire only a grim memory, he finds himself overseeing what seems like yet another kind of destruction: the felling of trees.

Clusters of forestry workers, mostly men from nearby villages, move methodically through the ruined forest. They cut down the blackened trunks, trim away the charred branches, and drag the burned logs in to stacks on the forest floor. The logs form a barrier to prevent the soil from eroding and what little remains of the forest from being washed away. With each tree they fell, they lay a small foundation for the forest's rebirth. "Without soil, there can be no vegetation, and without vegetation, no wildlife," he explains. He knows he might never see the forest in its full glory again. "But maybe, he adds, his gaze shifting to his son Konstantinos, "my son might".

Ο ίδιος συνήθιζε να απολαμβάνει τον περίπατο στο δάσος. Αλλά η θύμηση αυτή μοιάζει περισσότερο με λαχτάρα για κάτι που δεν θα επιστρέψει ποτέ. Η πυρκαγιά έκαψε το 75% του δάσους που προστάτευε για όλη του τη ζωή. Τώρα που η πυρκαγιά δεν είναι πια παρά μια ζοφερή ανάμνηση, τον βρίσκουμε να επιβλέπει κάτι που μοιάζει με ένα άλλο είδος καταστροφής: την υλοτόμηση των δέντρων.

Ομάδες υλοτόμων, κυρίως άνδρες από κοντινά χωριά, κινούνται μεθοδικά μέσα στο κατεστραμμένο δάσος. Κόβουν τους μαύρους κορμούς και τα καρβουνιασμένα κλαδιά, και στοιβάζουν τα καμένα κούτσουρα σχηματίζοντας κορμοφράγματα, για να αποτραπεί η διάβρωση του εδάφους και να μην παρασύρει το νερό της βροχής ό,τι ελάχιστο έχει απομείνει από το δάσος. Με κάθε δέντρο που ρίχνουν είναι σαν να βάζουν ένα μικρό λιθαράκι για την αναγέννηση του δάσους. «Χωρίς χώμα δεν μπορεί να υπάρξει βλάστηση, και χωρίς βλάστηση δεν υπάρχει άγρια ζωή», εξηγεί. Γνωρίζει πως ίσως να μην ξαναδεί το δάσος σε πλήρη ακμή. «Αλλά ίσως», προσθέτει, στρέφοντας το βλέμμα του στον Κωνσταντίνο, «να μπορέσει ο γιος μου».

ON A PERSONAL NOTE:
THOUGHTS FROM THE JOURNEY
ΕΠΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ: ΣΚΕΨΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ

In the spring of this year, we set out to document the aftermath of the devastating natural disasters that struck Greece in 2023. We wanted to explore the relationship between humans and nature – how these forces intersect and shape one another. What we imagined would be a straightforward chronicle of destruction and recovery. What we found instead was a mosaic of resilience, fear, and hope – scenes that linger vividly in our memory.

Our journey began in a small village in Thessaly, in the middle of a humid night. The air was heavy, filled with the rhythmic dripping of water from a rusty tower, and the croaking of frogs echoed in the distance – a dystopian atmosphere that seemed to whisper of the flood that had submerged this place. A petite, warm-hearted woman welcomed us into the house that would be our accommodation for the night. To our surprise, the house was spotless: freshly painted walls, scrubbed floors, and the faint scent of cleaning detergent. There was no visible trace of the disaster. It made us wonder: how could we document a disaster when the damage was no longer visible?

The next day, in a nearby village, we attended a festival. Children danced in traditional clothing, their steps light against the backdrop of loud music blaring from oversized speakers. Bowls of steaming soup were handed out, and laughter bubbled up in conversation. I remember wondering whether this was a celebration of survival – or an attempt to reassemble a sense of normalcy. At the edge of the crowd, a mother stood, watching her children play. She spoke of how they now tense up at the sound of rain. “They are afraid every time it rains,” she said quietly. Her words stayed with us. The scars of the disaster were not visible on the surface, yet they lingered deeply, etched in the lives of those who had endured.

In the flood-affected villages of Thessaly, we heard stories of remarkable solidarity. A sheep farmer had donned a wetsuit and braved the floods to rescue his neighbors. A captain tied himself to a hose and ventured into the raging waters to save lives. These acts of courage revealed an unexpected truth: the cruelty of nature often illuminates the profound capacity of humans for love and sacrifice. In these moments, communities come together, opening their doors to those in need.

One morning, while buying bread, we met a baker curious about our work. He told us how his apartment above the shop had become a refuge during the floods, sheltering neighbors from rising waters while his shop below was submerged. As he spoke, he added something we hadn’t considered: “It’s not just humans and nature,” he said. “There is a third element: God.” This triangle – humanity, nature, and God – reshaped our understanding. In the weeks that followed, his words brought to mind biblical stories: Noah’s Ark, the plagues of Egypt, Job’s trials.

Την άνοιξη του 2024 ξεκινήσαμε ένα ταξίδι με σκοπό να καταγράψουμε τον απόηχο των ολέθριων φυσικών καταστροφών που χτύπησαν την Ελλάδα το καλοκαίρι του προηγούμενου έτους. Θέλαμε να εξερευνήσουμε τη σχέση ανάμεσα στον άνθρωπο και τη φύση, το πώς αυτές οι δυνάμεις διασταυρώνονται και αλληλοδιαμορφώνονται. Αυτό που φανταζόμασταν ήταν ότι θα είχαμε μπροστά μας ένα απλό χρονικό της καταστροφής και της ανάκαμψης. Αυτό που βρήκαμε, ωστόσο, ήταν ένα περίπλοκο μωσαϊκό σθένους, φόβου και ελπίδας – και σκηνές που παραμένουν ακόμα ζωηρές στη μνήμη μας.

Το ταξίδι μας ξεκίνησε βράδυ σε ένα μικρό χωριό της Θεσσαλίας. Ο αέρας ήταν υγρός και βαρύς, με τον ρυθμικό ήχο του νερού που έσταζε ψηλά από ένα σκουριασμένο ντεπόζιτο και το κόσσμα των βατράχων που αντηχούσε στο βάθος. Μια δυστοπική ατμόσφαιρα που έμοιαζε να ψιθυρίζει ιστορίες για τις πλημμύρες που βούλιαξαν το μέρος. Μια μικροκαμωμένη, καλόκαρδη γυναίκα μας καλωσόρισε στο σπίτι όπου θα μέναμε τη νύχτα. Προς έκπληξή μας, το σπίτι ήταν πεντακάθαρο: φρεσκοβαμμένοι τοίχοι, τριμμένα πατώματα και μια απαλή μυρωδιά απορρυπαντικού. Κανένα ορατό ίχνος καταστροφής. Αναρωτηθήκαμε: πώς μπορείς να καταγράψεις μια καταστροφή, όταν οι ζημιές δεν είναι πλέον ορατές;

Την άλλη μέρα πήγαμε σε μια γιορτή, σε ένα κοντινό χωριό. Τα παιδιά χόρευαν με παραδοσιακές φορεσιές και ανάλαφρα βήματα στους ήχους μιας εκκωφαντικής μουσικής που ερχόταν από τεράστια ηχεία. Ο κόσμος κρατούσε πιάτα με αχνιστή σούπα και μέσα απ’ τα πηγαδάκια ανέβλυζαν γέλια. Θυμάμαι που αναρωτήθηκα εάν αυτό ήταν ένας εορτασμός για την επιβίωση ή μια προσπάθεια να συναρμολογηθεί ξανά μια αίσθηση ομαλότητας. Στις παρυφές του πλήθους στεκόταν μια μητέρα κι έβλεπε τα παιδιά της να παίζουν. Έλεγε πόσο αγχώνονται πλέον με τον ήχο της βροχής. «Φοβούνται κάθε φορά που βρέχει», μας είπε χαμηλόφωνα. Τα λόγια της σφηνώθηκαν στο μυαλό μας. Τα σημάδια που άφησε η καταστροφή μπορεί να μην ήταν ορατά στην επιφάνεια, αλλά υπήρχαν εκεί στο βάθος, χαραγμένα στις ζωές εκείνων που είχαν υποφέρει.

Στα χωριά της Θεσσαλίας που χτυπήθηκαν από τις πλημμύρες ακούσαμε απίστευτες ιστορίες αλληλεγγύης. Ένας κτηνοτρόφος φόρεσε την καταδυτική του στολή και βγήκε άφοβα στους πλημμυρισμένους δρόμους για να σώσει τους γείτονές του. Ένας καπετάνιος δέθηκε με λάστιχο ποτίσματος και ρίχτηκε στα μανιασμένα νερά για να σώσει ζωές. Αυτές οι πράξεις θάρρους αποκάλυψαν μια απρόσμενη αλήθεια: η σκληρότητα της φύσης συχνά φανερώνει τη βαθιά ικανότητα των ανθρώπων να αγαπούν και να θυσιάζονται. Σε αυτές τις στιγμές, οι κοινότητες ενώνονται και ανοίγουν την πόρτα σε όσους έχουν ανάγκη.

Disasters, we realized, are not unique to our time; they have shaped humanity throughout history, forcing us to confront our fragility and interdependence.

We had begun this journey assuming the disaster was a singular event, an exception to the norm. It is likely human to see catastrophes as isolated incidents, a way of coping with their enormity while yearning for a return to normalcy. Yet in the face of climate change, the spaces between crises seem fleeting. The challenge is not just rebuilding after a disaster but living in the precarious moments between them. And so the question evolved: how can we capture the invisible threat – not just in our images as reporters, but in the way we prepare for and confront what is to come?

One evening, we stopped at a hill overlooking the plains. Families were flying kites near the ruins of their homes, the kites silhouetted against the glowing horizon. The image evoked thoughts of Icarus, drawn to the sun despite its dangers – just as humanity seems irresistibly drawn to a lifestyle that strains the planet's fragile limits. Like so many moments on this journey, this scene could be interpreted in different ways: as a warning or as a promise.

As we continued eastward, moving from the flood-ravaged landscapes of Thessaly to the fire-scarred forests of Evros, we reflected on the tension within human behavior. In the immediacy of disaster, people show remarkable adaptability and resilience. Yet in times of stability, when we have the resources and clarity to act, we often resist the changes that could prevent future crises. The moment of stability between disasters is when we have the greatest opportunity to act, yet it so often lulls us into complacency.

In the forests of Evros, a forester explained how fires are both a natural part of the ecosystem and a destructive force. “The pinecones open in the heat, releasing their seeds,” he told us, “and the ash enriches the soil.” Nearby, a beekeeper showed us flowers blooming amid the charred ground. “The bees are louder now,” he said, smiling. Their hum, he explained, reflected their productivity and health. These moments reveal nature's cycles of destruction and renewal, where even ashes bear the promise of regeneration. Yet they also underscore the delicate balance we so often disrupt.

In a nearby village, evacuated during the fires, we sat in a café where elderly men and women gathered over coffee and biscuits. A young woman from the Red Cross accompanied us, introducing us to the villagers. The clinking of spoons against porcelain mingled with low murmurs of conversation. Among the chatter were conspiracy theories: refugees had set the forest on fire; corporations wanted to clear the land; the Turkish military had ignited the flames so that they could invade. In the aftermath of a crisis, people seem to search for meaning, even if that meaning is rooted in fear and suspicion.

Ένα πρωινό πήγαμε να πάρουμε ψωμί και πιάσαμε κουβέντα με τον φούρναρη που είχε περιέργεια να μάθει για τη δουλειά μας. Μας είπε για το σπίτι του πάνω από τον φούρνο, που στην πλημμύρα έγινε καταφύγιο για τους γείτονες, ενώ το μαγαζί από κάτω βυθιζόταν στα νερά που όλο και ανέβαιναν. Ενώ μιλούσε, πρόσθεσε κάτι που δεν είχαμε σκεφτεί μέχρι τότε: «Δεν υπάρχουν μόνο οι άνθρωποι και η φύση», είπε. «Υπάρχει κι ένα τρίτο στοιχείο: ο Θεός». Αυτό το τρίγωνο – άνθρωποι, φύση και Θεός – αναδιαμόρφωσε την αντίληψή μας. Τις εβδομάδες που ακολούθησαν, τα λόγια του έφεραν στον νου μας ιστορίες από τη Βίβλο: την κιβωτό του Νώε, τις πληγές του Φαραώ, τις δοκιμασίες του Ιώβ. Συνειδητοποιήσαμε ότι οι καταστροφές δεν συμβαίνουν μόνο στους καιρούς μας. Έχουν πλάσει την ανθρωπότητα καθ' όλη τη διάρκεια της ιστορίας και μας ανάγκασαν να έρθουμε αντιμέτωποι με την ευθραυστότητα και την αλληλεξάρτησή μας.

Είχαμε ξεκινήσει αυτό το ταξίδι θεωρώντας πως ο όλεθρος είναι ένα ιδιαίτερο γεγονός, μια εξαίρεση στον κανόνα. Είναι μάλλον ανθρώπινο να βλέπουμε τις καταστροφές ως μεμονωμένα περιστατικά. Είναι ένας τρόπος να διαχειριστούμε τον τεράστιο αντίκτυπό τους και να επιστρέψουμε σε μια κανονικότητα. Ωστόσο, εν μέσω της κλιματικής αλλαγής, τα διαστήματα ανάμεσα στις κρίσεις μοιάζουν όλο και μικρότερα. Το θέμα δεν είναι μόνο το να ξαναχτίσεις μετά από μια καταστροφή, αλλά και το πώς θα μπορέσεις να ζήσεις μέσα στην ανασφάλεια των διαστημάτων ανάμεσα στις καταστροφές. Κι έτσι το αρχικό μας ερώτημα πήγε ένα βήμα παραπέρα: πώς μπορούμε να αποτυπώσουμε την αόρατη απειλή – όχι μόνο εμείς ως ρεπόρτερ στις εικόνες μας, αλλά όλοι μας ως άνθρωποι στον τρόπο που προετοιμαζόμαστε και αντιμετωπίζουμε αυτό που έρχεται;

Ένα απόγευμα σταματήσαμε σε έναν λόφο με θέα τον κάμπο. Κάποιες οικογένειες, κοντά στα ερείπια των σπιτιών τους, πετούσαν χαρταετούς – μαύρες σιλουέτες στον λαμπερό ορίζοντα. Η εικόνα μάς έφερε στον νου τον Ίκαρο που τράβηξε προς τον ήλιο παρά τους κινδύνους, ακριβώς όπως η ανθρωπότητα μοιάζει να τραβάει ασυγκράτητη προς έναν τρόπο ζωής που πιέζει τα εύθραυστα όρια του πλανήτη. Όπως τόσες στιγμές σ' αυτό το ταξίδι, έτσι κι αυτή η εικόνα θα μπορούσε να ερμηνευτεί με διαφορετικούς τρόπους: ως μια προειδοποίηση ή ως μια υπόσχεση.

Καθώς συνεχίζαμε προς τα βορειοανατολικά, περνώντας από τα πλημμυρισμένα τοπία της Θεσσαλίας στα καμένα δάση του Έβρου, συλλογιζόμασταν την ένταση που ενυπάρχει μέσα στην ανθρώπινη συμπεριφορά. Αμέσως μετά την καταστροφή, οι άνθρωποι επιδεικνύουν τρομερή προσαρμοστικότητα και ανθεκτικότητα. Σε περιόδους σταθερότητας, ωστόσο, όταν διαθέτουμε τους πόρους και τη νηφαλιότητα να δράσουμε, συχνά αντιστεκόμαστε στις αλλαγές που θα μπορούσαν να αποτρέψουν μελλοντικές κρίσεις. Η στιγμή της σταθερότητας ανάμεσα στις καταστροφές

As we walked through the village, I imagined how the view from the windows must have changed. Where residents once looked out onto a vibrant forest, they now saw only the blackened skeletons of trees stretching starkly into the sky. At the edges of the village, some houses bore yellow Xs – marks that indicated the buildings were no longer safe to inhabit. Yet these symbols seemed to carry a deeper meaning: silent reminders of fragility, of what had been lost. Among the ruins, we encountered a woman watering roses in her garden, the house behind her reduced to ashes. What does it say about the human spirit that, even in the face of devastation, we choose to nurture beauty?

είναι αυτή που μας παρέχει τη μέγιστη ευκαιρία για δράση. Πολύ συχνά όμως μας καθηλώνει στον εφησυχασμό.

Στα δάση του Έβρου, ένας δασάρχης μας εξήγησε πως εκτός από καταστροφική δύναμη, οι πυρκαγιές συνιστούν επίσης ένα φυσικό κομμάτι του οικοσυστήματος. «Τα κουκουνάρια ανοίγουν με τη ζέστη απελευθερώνοντας τους σπόρους τους, ενώ η στάχτη λιπαίνει το έδαφος», μας είπε. Ένας μελισσοκόμος από τη γύρω περιοχή μας έδειξε λουλούδια που άνθιζαν μέσα στο καρβουνιασμένο χώμα. «Οι μέλισσες κάνουν πιο πολύ θόρυβο τώρα», είπε χαμογελώντας. Μας εξήγησε πως το βουητό τους αντανάκλα την παραγωγικότητα και την υγεία τους. Οι στιγμές αυτές αποκαλύπτουν τους κύ-

κλους καταστροφής και ανανέωσης της φύσης, όπου ακόμα και οι στάχτες κρύβουν μια υπόσχεση αναγέννησης. Ταυτόχρονα όμως υπογραμμίζουν και τη λεπτή ισορροπία που τόσο συχνά διαταράσσουμε.

Σε ένα κοντινό χωριό, που είχε εκκενωθεί στην πυρκαγιά, καθίσαμε σε ένα καφενείο. Ηλικιωμένοι άντρες και γυναίκες έπιναν καφέ και έτρωγαν κουλουράκια. Μια νεαρή γυναίκα από τον Ερυθρό Σταυρό, που μας συνόδευσε, μας σύστησε στους χωρικούς. Τα κουτάλια κουδούνιζαν πάνω στα φλιτζάνια και ο ήχος τους έσμιγε με τις χαμηλόφωνες κουβέντες. Ανάμεσα σ' αυτές ακούγονταν και θεωρίες συνωμοσίας: οι πρόσφυγες έβαλαν φωτιά στο δάσος, οι μεγαλοεταιρείες ήθελαν να αποψιλώσουν τη γη, ο τουρκικός στρατός πυρπόλησε τα δέντρα για να μπορέσει να εισβάλει. Στον απόηχο μιας κρίσης, οι άνθρωποι φαίνεται πως αναζητούν κάποιο νόημα, ακόμα κι αν αυτό πηγάζει από τον φόβο και την καχυποψία.

Καθώς περπατούσαμε στο χωριό, φανταζόμουν πόσο θα πρέπει να άλλαξε η θέα από τα παράθυρα. Εκεί που κάποτε οι κάτοικοι έβλεπαν ένα ζωντανό δάσος, τώρα αντίκριζαν μόνο μαυρισμένους σκελετούς δέντρων να ορθώνονται άκαμπτοι στον ουρανό. Στις άκρες του χωριού, μερικά σπίτια ήταν σηματοδομένα με κίτρινα Χ, που έδειχναν ότι δεν ήταν πλέον ασφαλή για κατοίκηση. Τα σύμβολα αυτά, ωστόσο, έμοιαζαν να έχουν κι ένα βαθύτερο νόημα: ήταν μια σιωπηλή υπόμνηση αυτού που έχει χαθεί αλλά και του πόσο εύθραυστοι είμαστε. Ανάμεσα στα ερείπια πέσαμε τυχαία σε μια γυναίκα που πότιζε τα τριαντάφυλλα στον κήπο της. Το σπίτι πίσω της στάχτη. Τι να λέει άραγε

A few days later, on Rhodes, we walked along a beach where fires had swept through. Shards of broken plates and other dishes glinted in the sand. At first glance, the fragments evoked the joyous chaos of Bouzoukia nights, where plates are shattered in celebration. But here, they told a story of destruction. Set against the backdrop of blackened dunes and a golden sea, the pieces glittered like remnants of a vanished world. They made us reflect on how quickly abundance can turn to despair, how moments of joy can be reshaped into echoes of devastation.

In the hills, we met an elderly man planting olive trees. A retired teacher, he worked methodically, watering young saplings that would take years to bear fruit. "Not everything is for us to harvest," he said. "Some has

to be left for the birds." His actions felt like another hopeful gesture – a quiet defiance against destruction, a small offering to the future.

By the time we began our journey, the visible scars of catastrophe had already been cleared away. Streets were swept, houses repainted, debris removed. What lingered were the invisible aftermaths and the looming threat of what may yet come. As reporters, we can hardly capture this unseen reality. Yet through the scenes we documented, the stories we shared, and the quiet acts of hope we witnessed, we pieced together fragments of an answer to destruction - both past and impending. These fragments reveal something essential about the human spirit: in the face of loss, people summon strengths they never knew they possessed, finding ways to rebuild and connect.

Catastrophe, for all its suffering, also drives transformation, compelling us to adapt, rebuild, and forge solidarity. Perhaps recognizing this duality means confronting a deeper question: whether embracing catastrophe as an integral part of existence might unlock its potential for resilience and renewal – or whether such acceptance risks becoming a quiet surrender to the inevitability of destruction?

για το ανθρώπινο πνεύμα ότι ακόμα και μέσα στην καταστροφή επιλέγουμε να καλλιεργούμε την ομορφιά;

Λίγες μέρες μετά, στη Ρόδο, περπατούσαμε σε μια παραλία που την είχαν σαρώσει οι φλόγες. Κομματάκια από σπασμένα πιατικά λαμπίριζαν πάνω στην άμμο. Το πρώτο που μας ήρθε στο μυαλό είναι μια κεφάτη βραδιά στα μπουζούκια και τα πιάτα που σπάνε πάνω στο γλέντι. Εδώ όμως τα θραύσματα αυτά αφηγούνταν μια ιστορία καταστροφής. Ανάμεσα στους μαυρισμένους αμμόλοφους και τη χρυσαφένια θάλασσα, έλαμπαν σαν απομεινάρια ενός κόσμου που εξαφανίστηκε. Μας έκαναν να σκεφτούμε πόσο γρήγορα μπορεί η αφθονία να μετατραπεί σε απόγνωση, πώς η χαρά να γίνει καταστροφή.

Στους λόφους, συναντήσαμε έναν ηλικιωμένο άντρα που φύτευε ελαιόδεντρα. Συνταξιούχος δάσκαλος, δούλευε μεθοδικά ποτίζοντας τα νεαρά δενδρύλλια που θα έκαναν χρόνια να καρποφορήσουν. «Δεν προορίζεται για εμάς όλη η συγκομιδή», είπε. «Κάτι πρέπει να μείνει και για τα πουλιά». Οι πράξεις του ήταν σαν μια ακόμη ελπιδοφόρα χειρονομία, μια ήσυχη απείθεια στην καταστροφή, μια μικρή προσφορά στο μέλλον.

Όταν ξεκινήσαμε το ταξίδι μας, τα ορατά σημάδια της καταστροφής είχαν ήδη καθαριστεί. Οι δρόμοι είχαν σκουπιστεί, τα σπίτια είχαν ξαναβαφτεί και τα συντρίμμια είχαν απομακρυνθεί. Αυτό που παρέμενε ήταν ο αόρατος αντίκτυπος και η απειλή για όσα μπορεί ακόμα να έρθουν. Ως δημοσιογράφοι, δύσκολα μπορούμε να αποτυπώσουμε αυτή την αθέατη πραγματικότητα. Ωστόσο, μέσα από τις σκηνές που καταγράψαμε, τις ιστορίες που ακούσαμε και τις αθόρυβες πράξεις ελπίδας που βιώσαμε, μπορέσαμε να συνθέσουμε τα κομμάτια μιας απάντησης στην καταστροφή – την καταστροφή που πέρασε αλλά και αυτή που θα έρθει. Τα κομμάτια αυτά αποκαλύπτουν κάτι βασικό για το ανθρώπινο πνεύμα: ότι μπροστά στην απώλεια, οι άνθρωποι επιστρατεύουν δυνάμεις που δεν ήξεραν ποτέ ότι είχαν και βρίσκουν τρόπους να ξαναχτίσουν τη ζωή τους και να συνδεθούν μεταξύ τους.

Ο όλεθρος, παρ' όλη την οδύνη του, λειτουργεί και ως κινητήρια δύναμη για την αλλαγή, υποχρεώνοντάς μας να προσαρμοστούμε, να ανοικοδομήσουμε και να σφυρηλατήσουμε την αλληλεγγύη. Η αναγνώριση αυτής της διπλής όψης είναι ενδεχομένως απαραίτητη για να απαντήσουμε σε ένα βαθύτερο ερώτημα: η αποδοχή της καταστροφής ως αναπόσπαστο κομμάτι της ύπαρξής μας μπορεί να ξεκλειδώσει τις δυνάμεις ανθεκτικότητας και ανανέωσης που διαθέτουμε, ή κινδυνεύει να μας κάνει να υποταχθούμε στωικά στο αναπόφευκτο της καταστροφής;

